

A TÜZES TŰZBEN

(MERT MÁR MEGVANNAK A VÁLASZOK)

Annak a sorsa is beérett,
ki A PALÁNKON túlkerült:
meg tudja venni az ebédet,
de minden este kimerült.
Az élete SZORÍTJA, NYOMJA;
nem tudja, hogy viselje el –
de arra még, hogy ÖSSZEFOGJA,
nagyon sokáig várni kell.

*Annak a sorsa is beérett,
akit drágán vett meg a tőke:
megvan a cél, menő az élet,
csak nem tud elfutni előle.
CSOMÓKBAN HULL A HAJASZÁLA,
és hiába is veszi észre...
nem tehet mást, mint hogy eljátssza,
hogya magasról tesz az egészre.*

Annak a sorsa is beérett,
ki maga sorsában kovács:
árul gyógyszert és árul mérget,
szajkózza százszor: mily csodás!
„Kifogást kezel”, hogy eképpen
a „kihívást” ő nyerje meg...
telefonja remeg kezében,
s felélte az előleget.

*Annak a sorsa is beérett,
aki a SZABADSÁGRA vágyva
nem sajnált időt, verítéket,
s a maga útját járva járta:
befektetett, épített érte
FŰSZERESTŐL IS HITELEZVE –
míg sikerként, RENDként elérte,
hogya valaki olcsón megvette.*

Annak a sorsa is beérett,
ki a földjéért pénzt kapott:
már nem is tudja, hogy kié lett,
s azt sem, hogy ATYJA hol lakott.
A magyarázatra csak ásít,
saját jussát sem hiszi el;
csak annyit ért, hogy azt a másik
FOSZTOGATÓT gyűlölni kell.

*Annak a sorsa is beérett,
kire „nagy feladatok vártak”,
akitől „szívességet kértek”
pénzért, szép díszért vagy csupán csak
HOZOMRA. ÚJSÁGPAPIROSRA
vagy képernyőre kerül képe...
KÁSÁSODÓ VÍZ lassú sodra
ültet félelmet a szemébe.*

Annak a sorsa is beérett,
aki már nem hisz semmiben:
beáll a sorba „munka végett”,
de sose hallja, hogy „igen”.
Mire túljut a napi hajszán
(bár más szemében csak HENYÉL),
annak örül, ha nem a BAJSZÁN
BILLEG ma még egy KAPANYÉL.

*Annak a sorsa is beérett,
aki IGAZAT akart szólni:
ELNYÚJTVA BŐG... NEKIK... ezért lett
– kinek kevés volt a VALÓDI –
most mutatvány, cirkuszi mámor
(ÁRUVÉDJEGY is lehet egyszer);
utókor-sejtő vevőt vár, hol
már többet ér a talmi kegyeser.*

A KISKAPITÁLIS formátumú szavak
József Attila alábbi verseire utalnak:

MONDD, MIT ÉRLEL...

Mondd, mit érlel annak a sorsa,
akinek nem jut kapanyél;
kinek bajszán nem billeg morzsa,
ki setét gondok közt henyél;
ültetne krumplit harmadába
s nincs szabad föld egy kapa se,
s csomókban hull a hajaszála
s nem veszi észre maga se?

Mondd, mit érlel annak a sorsa,
akinek öt holdja terem;
lompos tyúkja kárál a torsra
s gondjai fészke a verem;
s igája nem zörög, sem ökre
nem bögg elnyújtva – nincs neki –
s mélyéről párolog a bögre,
ha kis családját eteti?

ESZMÉLET

...
Akár egy halom hasított fa,
hever egymáson a világ,
szorítja, nyomja, összefogja
egyik dolog a másikat
s így mindenik determinált.
...

LEVEGŐT!

...
Jöjj el, szabadság! Te szülsz nekem rendet,
jó szóval oktasd, játszani is engedj
szép, komoly fiadat!

HAZÁM

...
Hol lehet altiszt, azt kutatja,
holott a sírt, hol nyugszik atyja,
kellene megbotoznia.
...

[TÁJVERS-TÖREDÉKEK]

...
Kásásodik a víz, kialakul a jég
és bűneim halállá állnak össze.
...

THOMAS MANN ÜDVÖZLÉSE

...
Te jól tudod, a költő sose lódit:
az igazat mondd, ne csak a valódit,
a fényt, amelytől világlik agyunk,
hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.
...

Mondd, mit érlel annak a sorsa,
ki maga él, maga keres;
levesének nincs sava-borsa,
hitelt nem ad a fűszeres;
egy tört széke van, hogy begyűjtson,
repedt kályháján macska ül,
ritmust lóbál az ajtókulcson,
néz, néz, s lefekszik egyedül?

Mondd, mit érlel annak a sorsa,
ki családjáért dolgozik;
veszekszenek, kié a torzsa,
és csak a nagy lány néz mozit;
a nő mindig mos – lucskok holtja –
szájíze mint a főzelék
s a szigor a lámpát ha eloltja,
csend fülel, motoz a setét?

Mondd, mit érlel annak a sorsa,
ki a gyár körül ögyeleg;

helyén a kapszlit nő kapdossa
s elfakult fejű kisgyerek;
s a palánkon hiába néz át,
hiába cipel kosarat,
szatyrot, – ha elalszik, fölrázzák
s lebukik, hogyha fosztogat?

Mondd, mit érlel annak a sorsa,
ki sót mér, krumplit, kenyeret,
hozomra, újságpapirosba
s nem söpri le a mérleget;
s ritkás fény közt morogva rámol
– az adó hosszú, nagy a bér –
s mi haszna sincs, hiába számol
többet a petróleumért?

S mondd, mit érlel annak a sorsa,
ki költő s fél és így dalol;
felesége a padlót mossa
s ő másolás után lohol;
neve, ha van, csak áruvédjegy,
mint akármely mosóporé,
s élete, ha van élte még egy,
a proletár utókoré?!

TŰZ VAN!

Tűz van!
Ég a malom!
Ne bántsatok, én nem akarom,
Jaj, tán csak bennem ég az a malom?
Ne bántsatok, én nem akarom,
Csak néha hittem úgy, álmaimban.
Azért ordítok, hátha elhiszik,
Hogy tűz van, tűz van.
Nagykedvű, éhes nyújtózásokkal
Nyurga karokkal kalimpál az égnek,
Belül ég, de kívül éget,
Hát senki se érzi, csak én?
Vagy meghaltak már mindannyian?
Meghalt a magyar, a lány, a legény?
Hiszen itt járnak körülöttem,
Húsból és vérből vannak,
Moziba mennek, esznek, isznak,
Hát én hiába böggök nekik?
Vagy nem sírok én csak magamnak?
Elég a búzánk, elég a lisztünk,
Hát jobb lesz, hogyha majd a füstből
Az angyalok sütnek kalácsot?
Tűz van
És ti a tüzes tűzben jártok.
Ha engem láttok, bolondot láttok,
Mert én tudom a ti haláltok,
Szemetek elé este állott,
Fületekre a csönd leszállott,
Nem érzitek a faló lángot,
Ó, én tudom a ti haláltok,
Mégis a fületekbe állok
S dühödten, böggve, konokul,
Reszketve, félve csak kiáltok:
Tűz van! Tűz van! Tűz van!